

Príomhorgáin an choirp dhaonna

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh trí iarraidh ar na daltaí a méar a chur ar an gcroí, ar an inchinn agus ar an áit a mbíonn an bia tar éis an lóin. Coinnigh éadrom é agus ná ceartaigh áiteanna míchearta. Múin na cúig orgán ceann ar cheann i gcéimeanna gearra, agus na daltaí ag díriú orthu ar a gcorp féin agus á n-ainmniú. Ansin cuireann beirteanna cártaí clóite na n-orgán ar imlíne lánmhéide de chorp ar pháipéar líneála, fad a sheiceálann na breathnóirí an áit agus an fheidhm. Ní bhíonn ach lipéid na bhfeidhmeanna sa ghníomhaíocht idirghníomhach lipéadaithe léaráide. Ansin tarraingíonn na daltaí na cúig orgán ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus cuireann siad lipéid orthu, roimh chomhrá gearr thart ar an léarscáil ar an urlár faoi éisteacht agus faoi scanadh.

Cuspóirí foghlama

- Príomhorgáin an choirp dhaonna a ainmniú: an inchinn, an croí, na scamhóga, an goile agus na stéigeacha
- Gach orgán a chur, go measartha cruinn, san áit ina bhfuil sé taobh istigh den chorp
- Feidhm amháin atá ag gach orgán a rá

Roimh an gclog – ullmhúchán

Priontáil sraith amháin de chúig chárta orgán le gearradh amach (lannaigh iad más féidir leat) agus leag amach rolla páipéir líneála, le marcóirí réidh. Glan spás ar an urlár roimh an gclog. Oscail an ghníomhaíocht idirghníomhach lipéadaithe léaráide ar léaráid na cabhlach. Is féidir cailc sa chlós nó nuachtáin greamaithe le téip a úsáid mura bhfuil go leor páipéir líneála ann.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
rolla páipéir líneála nó leatháin mhóra páipéir le haghaidh imlíne lánmhéide de chorp amháin	1	rang	seomra ranga	roinnt leathán mór nuachtáin greamaithe le chéile le téip, imlíne chailce sa chlós, nó na cártaí a leagan ar dhalta deonach a thoilíonn leis agus atá ina luí ar mhata glan
marcóirí in-nite	4	rang	seomra ranga	criáin ramhra nó cailc
cártaí orgán le gearradh amach (an inchinn, an croí, na scamhóga, an goile, na stéigeacha)	1	rang	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	cúig nóta ghreamaitheacha agus ainm an orgáin agus a fheidhm scríofa orthu, bunaithe ar théacs na gcártaí sa cheacht
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	páipéar bán le himlíne shimplí de chorp a tharraing an dalta

Pointe sábháilteachta

Obair shocair ar an urlár amháin: marcóirí ar an bpáipéar, ní ar an gcráiceann ná ar gheansaithe; siúl go réidh gan seasamh ar an imlíne; cead an dalta dheonaigh a fháil sula luíonn sé síos; gan bróga ar an bpáipéar ná ar an mata.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Cuir na trí cheist faoi shuíomh ar bhealach spráúil agus ná déan ach súil a chaitheamh timpeall an tseomra. Rachaidh formhór na lámh ar thaobh clé an chliabhraigh agus ar an gceann. Ná ceartaigh na háiteanna fós. Coinnigh cártaí na n-orgán béal faoi agus léarscáil an choirp pacáilte go dtí céim na taiscéalaíochta.
- **Cúig orgán agus a bhfeidhmeanna:** Múin orgán amháin ag an am: an t-ainm, méar a chur air ar a gcorp féin, curfá gearr amháin faoina fheidhm, agus ansin ar aghaidh leat. Treoraigh iad an croí a chur beagán ar chlé, agus an goile sa chuid uachtarach den bholg amháin. Críochnaigh le ceist faoin orgán is airde sa chorp agus faoin dá orgán atá sa chliabhrach le chéile.
- **Léarscáil choirp a dhéanamh:** Tarraing timpeall ar dhaltá deonach toilteanach amháin ar an bpáipéar líneála. Léirigh conas an cárta croí a chur síos, ag smaoineamh os ard ó thús go deireadh, sula dtugann tú amach na cártaí. Cuireann beirteanna na cártaí eile síos ceann ar cheann. Tar éis gach ceann, léigh líne na feidhme agus iarr ar na breathnóirí aontú, an cárta a bhogadh nó an fheidhm a ainmniú. Críochnaigh le turas tapa ar fud an choirp ón gceann go dtí an chuid íochtarach den bholg.
- **Cuir na feidhmeanna san áit a dtarlaíonn siad:** Oscail an ghníomhaíocht lipéadaithe léaráide le lipéid na bhfeidhmeanna amháin. Ná cuir ainmneacha na n-orgán síos arís. Déan na feidhmeanna éasca ar dtús, agus ansin an dá fheidhm a bhaineann le bia. Má tá an goile agus na stéigeacha malartaithe, fiafraigh cad a tharlaíonn ar dtús tar éis duit slogadh. Seol daltaí atá i bponc ar ais chuig an léarscáil ar an urlár seachas chuig na focail ar an gclár.
- **Tarraing agus lipéadaigh:** Fág ainmneacha na gcúig orgán agus frásaí gearra faoi na feidhmeanna ar an gclár. Siúil timpeall ag spreagadh na ndaltaí an croí a chur ar thaobh clé an chliabhraigh agus na stéigeacha faoin ngoile. Is iad an t-ainm agus an áit na rudaí riachtanacha. Glac le feidhm a insíonn dalta duit i gcogar d'aon orgán nach féidir le scríbhneoir mall a chríochnú i gceann thart ar dhá nóiméad déag.
- **Conas a sheiceálaimid orgáin go cineálta:** Coinnigh an léarscáil ar an urlár le feiceáil. Léigh na línte ar an gclár ar dtús ionas go bhfanfaidh an comhrá dóchasach agus fíorasach. Ansin meall dhá thuairim nó trí faoi éisteacht, faoi scanadh agus faoin gcaoi a gcabhraíonn eolas ar áit an orgáin le cúram. Ná cuir ceisteanna gan choinne ar dhaltáí faoi fhíricí staire.
- **An méid atá ar eolas againn anois:** Glaoigh amach na horgáin ceann ar cheann don tseiceáil bhéil ag deireadh an cheachta: cuireann na daltaí méar orthu féin agus insíonn siad an fheidhm i gcogar do pháirtí. Is iad an t-ainm agus an áit an critéar daingean ratha. Tá frásaí feidhme le tacaíocht ón gclár ceart go leor.

Cad ba cheart a fheiceáil

Cuireann na daltaí an inchinn sa cheann, an croí ar thaobh clé an chliabhraigh, na scamhóga ar gach taobh sa chliabhrach, an goile sa chuid uachtarach den bholg agus na stéigeacha casta ina gcorna sa chuid íochtarach den bholg. Is féidir leo feidhm ghearr a rá do gach ceann le tacaíocht ó chárta nó ón gclár. Is botún suímh é croí díreach i lár an chliabhraigh nó goile a líonann an bolg ar fad. Treoraigh iad beagán ar chlé agus níos airde. Is minic a bhíonn an dá fheidhm bia malartaithe sa ghníomhaíocht lipéadaithe. Fiafraigh cad a tharlaíonn ar dtús tar éis slogadh.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Cuireann na daltaí an croí díreach i lár an chliabhraigh mar gurb ansin a mhothaíonn siad preab nó mar go bhfeiceann siad croíthe cartúin á dtarraingt ansin.** — Iarr orthu dorn a chur beagán ar chlé ar a gliabhreach féin agus an cárta croí a chur san áit chéanna ar an léarscáil ar an urlár. Abair 'beagán ar chlé, ní sa lár' mar churfá.
- **Measann na daltaí gurb é an bolg ar fad an goile agus ní chuireann siad na stéigeacha in áit ar bith, nó malartaíonn siad an dá fheidhm bia.** — Ar léarscáil an choirp, taispeáin an chuid uachtarach den bholg don goile agus an chuid íochtarach, chasta den bholg do na stéigeacha. Fiafraigh cad a tharlaíonn ar dtús tar éis duit slogadh. Ansin lig dóibh 'meascann sé an bia' a chur os cionn 'tógann siad an mhaitheas as an mbia'.
- **Ceapann na daltaí gur leor an t-ainm a bheith ar eolas acu agus fágann siad an fheidhm ar lár, nó cumann siad sonraí faoi mháinliacht nuair a théann an comhrá i dtreo na ndochtúirí.** — Coinnigh frásaí na bhfeidhmeanna gearr, mar léamh os ard ó na cártaí. Don chomhrá faoin gcineáltas, léigh arís na línte ar an gclár faoi éisteacht agus faoi scanadh agus treoraigh an comhrá ar ais chuig áit agus cúram. Ná bíodh caint ar chréachtaí ná ar ghearrthacha.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tabhair imlíne choirp atá tarraingthe roimh ré ar leathanach na dialainne, agus lig don dalta gach cárta a choinneáil agus an t-orgán a ainmniú fad a chabhraíonn páirtí leis é a chur ina áit. • Glac le feidhmeanna a insíonn siad duit i gcogair d'aon orgán nach féidir leo a scríobh; is iad an t-ainm agus an áit na rudaí riachtanacha fós.	• Tar éis dóibh cárta a chur síos, an fheidhm a rá gan an cárta a léamh, agus seiceáil an bhfuil an croí ar thaobh clé an chliabhraigh agus an goile sa chuid uachtarach den bholg ag a bpáirtí. • Sa ghníomhaíocht lipéadaithe, a mhíniú, ag úsáid na léarscáile ar an urlár, cén fáth nach féidir an dá fheidhm bia a mhalartú.	• Feidhm ghearr a scríobh do na cúig orgán ar fad, nó saighead bheag a chur ar leathanach na dialainne ón mbéal go dtí an goile agus ar aghaidh go dtí na stéigeacha. • Nasc amháin leis an saol réadúil a thairiscint ó na cártaí atá in úsáid cheana féin (steiteascóp don chroí agus do na scamhóga; clogad don inchinn).

Nasc traschuraclaim

Déan nasc leis an gcomhrá faoi chorp sláintiúil in OSPA agus le clinicí in Éirinn a úsáideann steiteascóp agus scanadh, ionas nach buille faoi thuairim amháin é an cúram.